

Цей день в історії України: 22 вересня – День партизанської слави

22 вересня 2001 року, в день 60-ї річниці з початку підпільно-партизанського руху в Україні в роки Великої Вітчизняної війни, у нашій країні вперше відзначався День партизанської слави, встановлений Указом Президента України № 1020/2001 від 30.10.2001.

Свято партизанської слави встановлено в Україні «...на підтримку ініціативи ветеранів війни та з метою всенародного вшанування подвигу партизанів і підпільників у період Великої Вітчизняної війни 1941-1945 років, увічнення їхньої пам'яті...».

Про це сказано в Указі Президента України «Про День партизанської слави» від 30 жовтня 2001 року N1020/2001.

Це - державне визнання внеску народних месників у велику Перемогу над нацизмом, відновлення історичної справедливості щодо масової участі українського народу у визвольній боротьбі проти гітлерівської навали. Це - свято людей сильних духом і з чистою совістю, які не шкодували життя для перемоги над ненависним ворогом.

Перші загони партизанів з'явилися в Україні восени 1941 року під Черніговом та Сумами під керівництвом Миколи Попудренка та Сидора Ковпака.

Як відомо, організація руху опору в Україні проти німецьких окупантів та їх союзників у 1941—1942 роках була пов'язана з величезними труднощами. Офіційна концепція війни «малою кров'ю на ворожій території», що панувала напередодні війни, не передбачала дій партизанських загонів.

До літа 1942 року на території України продовжувало діяти лише близько десятої частини створених владою підпільних груп, або лише дві тисячі осіб.

В кінці 1941 року нетривалий час діяв загін в околицях Нікополя й Кривого Рогу (500 осіб), що мав завдання знищити не пошкоджені шахти, але окупанти цей загін швидко ліквідували. Така сама доля спіткала й загін, що діяв взимку 1941—1942 років біля Павлограда і на східній Дніпропетровщині (близько 400 осіб). Довше діяли партизани в Криму.

Партизанський рух в Україні набув масовості з кінця 1942 року. Такий активний спротив окупаційному режиму з боку мирного населення виник внаслідок нещадного терору, масових вбивств, геноциду єврейського населення, вивезення молоді до Німеччини на примусові роботи.

У 1943 році партизани контролювали лісні райони Північно-Східної України, завдаючи значних втрат тиловим німецьким підрозділам, адміністрації та інфраструктурі цих районів. З наближенням Червоної армії восени 1943 року рух радянських партизанів в Україні пожвавився. Якщо на 1 січня 1943 року в Україні було 13300 партизанів (у 7 з'єднаннях і 155 самостійних загонах), то на 1 грудня 1943 року — вже 43500 партизанів. На початок 1944 року їх число зросло до 47 800 (близько 10% усіх партизанів в СРСР).

У травні-жовтні 1943 року загін Сидора Ковпака здійснив відомий рейд з Путивля через Волинь у Карпати з завданням «перерізати шляхи відступу фашистам», коли почалися бої за Дніпро.

У 1943 році пройшли також рейди менших загонів радянських партизанів: М. Наумова (на півдні

Україні), Н. Мельника та О. Федорова (Правобережжя й Волинь). Партизанським формуванням розвідувального типу був загін Д. Медведєва, який діяв на Волині (частково на Львівщині та Грубешівщині) у 1942—1944 роках і виконав ряд терористичних актів проти окупантів, зокрема, убивство розвідником Миколою Кузнецовим у Львові віце-губернатора Бауера.

Після визволення України від фашистів та їх союзників партизани вели бої спільно з радянською армією, а згодом перейшли переважно у Польщу (частина на Словаччину), де відзначилася партизанська дивізія під командуванням П. Вершигори. Український партизанський штаб проіснував до 1 червня 1945 року; в кінці війни він керував радянськими партизанами у Польщі і Словаччині.

Окрему групу радянських партизанів в Україні становили невеликі загони та комсомольські підпільні групи, що виникали стихійно: «Молода Гвардія» на Донбасі, підпілля у Вінниці, загін капітана Кудрі у районі Диканьківських лісів та уздовж Ворскли. Майже 30 тисяч учасників руху опору загинуло або потрапило в табори смерті.

Дії партизанських загонів та підпільних організацій у роки Великої Вітчизняної війни нанесли непоправні збитки живій силі, інфраструктурі та техніці противника, здійснили неоціненний внесок у наближення Великої Перемоги над фашистами та їх союзниками.

Варто трохи заглибитись в історію, щоб зрозуміти, наскільки День партизанської слави України важливий для нашої країни. Під час війни на території нашої країни налічувалося більше 1 мільйона людей, які були учасниками партизанського руху. Всі вони входили більше, ніж у 6200 партизанських загонів, і наносили дуже болючі удари військам ворога.

Звичайно, багатьом цікаво, як же партизани виживали в лісі, особливо взимку, коли мало того, що холодно, так і їжі дістати ніде. Але, як згадують, ветерани війни, дуже сильно допомагали селяни, які носили одяг і продовольство й інші необхідні для життя речі. Все це показує, наскільки важливе для нас таке свято, як День партизанської слави України.

Вже після закінчення війни було нагороджено понад 200 тисяч партизанів, 223 з них отримали звання Героя Радянського Союзу. Тому не дивно, що в День партизанської слави України проходить досить багато різних пам'ятних заходів, де вшановують і віддають данину поваги тим, хто вже помер. Так само, проходить безліч акцій, на підтримку ще живих ветеранів.

Ще з радянських часів подвиг партизан-підпільників увічнюють у багатьох населених пунктах України пам'ятники, історичні музеї, музеї партизанської слави. А ще подвиги партизан знайшли своє відображення у літературі, як документальній, так і художній. Наша бібліотека має її в достатній кількості. Запрошуємо перечитати ці видання.